

DRENTHE

De mensen die hun vakantie in bovengenoemde provincie doorbrengen, doen dat meestal niet met de bedoeling daar uitgebreid naar vogels te gaan kijken. De aantrekkelijkheid van deze provincie wordt immers gevormd door zaken als: rust, landelijkheid, fraaie boerderijen in de nog niet verprutste brink- en esdorpen, kronkelende beekjes en bossen waar je nog rustig op het fietspad naast elkaar kunt fietsen.

Dat een gebied waar je zelfs in de bouwvakvakantie nog volop rustige plekjes kunt vinden (wat een verademing vergeleken met de Veluwe) ook de vogelliefhebber nog wel iets te bieden heeft, spreekt vanzelf. Dit jaar verbleven wij van 12 t/m 17 juli in Assen, van waaruit wij verschillende tochten per fiets maakten. Hoewel de tijd van het jaar niet de meest gunstige was voor het waarnemen van vogels in bos en hei, willen we toch graag een indruk geven van wat er zo in juli nog aan vogels te zien is. Daarbij willen we niet uitgebreid ingaan op alle 102 soorten die werden waargenomen, maar aan de hand van enkele terreintypen de opvallendste zaken vermelden.

1. Heidevelden

a) Brunstinger plassen

Ten westen van Beilen ligt een heiderestant dat door de vele erin voorkomende vennen en stuifheuvels in vroeger tijd waarschijnlijk te kostbaar voor ontginning gevonden werd. Staatsbosbeheer heeft de laatste jaren enkele landbouwpercelen opgekocht die diep het reservaat indrongen. Deze percelen worden nu door verschraling weer bij het heidereservaat gevoegd.

(tapuit)

De vogelrijkdom in dit kleine gebied is indrukwekkend. In de vennen wemelt het uiteraard van de Kokmeeuwen, maar ook werden op verschillende plaatsen alarmerende Visdiefjes gehoord. Ook werden Wintertalingen, Wilde eenden en Kuifeenden gezien. Langs de randen van de plassen foerageerden Bosruiters, Witgatjes, Kempaantjes, Kieviten en Oeverlopers. In de avonduren werd deze steltloperbevolking aangevuld met tientallen Grutto's en Regenwulpen. In de bultige heide werden Tapuit en Roodborsttapuit met pas uitgevlogen pulli waargenomen.

b) Fochteloërveen en omgeving Esmeer

In feite is dit gebied niet onder de heidevelden te rangschikken, daar door de vele branden de heide tot slechts enkele plaatsen beperkt is geworden. De afgebrande stukken waren nu geheel begroeid door het pijpestrootje, een plant die ook al voor de vele branden van de laatste jaren een belangrijk deel van de vegetatie bepaalde. Op het meest uitgestrekte deel van het zgn. kolonieveld werd eigenlijk niets gezien. Een dergelijk gebied moet ook niet naar zijn rijkdom aan vogels, planten of insecten beoordeeld worden,

want die is er niet. Het gave landschap met overal aan de horizon bossen, is echter zeldzaam te noemen.

Aan de rand van dit grote reservaat werden wel enige aardige waarnemingen gedaan: Havik, Sperwer en Buizerd werden jagend waargenomen, terwijl hier ook de enige koekoek werd gezien.

Het Esmeer bood voor een deel dezelfde soorten als de reeds eerder genoemde Brunstinger plassen. Deze fraaie plas werd ook als slaappleats gebruikt door de Regenwulp, Grutto en vooral Zilvermeeuw. Ook werden hier enkele Blauwe reigers waargenomen.

2. Bossen

De Drenthse bossen hebben een ander karakter dan de Veluwe. Door de hogere grondwaterstand en de grotere luchtvochtigheid is in Drenthe zeer veel fijn-spar en larix aangeplant. Op de Veluwe daarentegen moest noodgedwongen veel grove den en op de iets betere gronden douglasspar aangeplant worden. Uitgestrekte beukenbossen zoals op de Veluwe zoeken we in Drenthe vergeefs. Wel

zijn hier en daar nog bijzonder fraaie eikenbosjes te vinden, waar vooral voor de botanist veel te beleven valt. Enkele beroemde namen zijn in dit verband het Norgerholt en het Gasterenseholt. In deze zeer oude bosjes vonden we bv.: Lievevrouwebedstro, bosklaverzuring, nagelkruid, bosmuur, bosandoorn, glidkruid, zevenster enz.

De meeste vogels zagen wij in de uitgestrekte bossen bij het voormalige kamp Westerbork, waar nu een rij van 14 radiotelescopen staat opgesteld. Het wemelde hier van Goudvinken,

Zwarte mezen, Glanskop- en Matkopmezen. Ook de Vink en de Tjiftjaf waren hier erg talrijk. Op verschillende plaatsen werden ook groepen Kruisbekken gezien. De leukste waarneming was wel de Wespendiff, die wij van de grond opjoegen. De in Drenthe toch echt niet gewone Appelvink werd op twee plaatsen waargenomen.

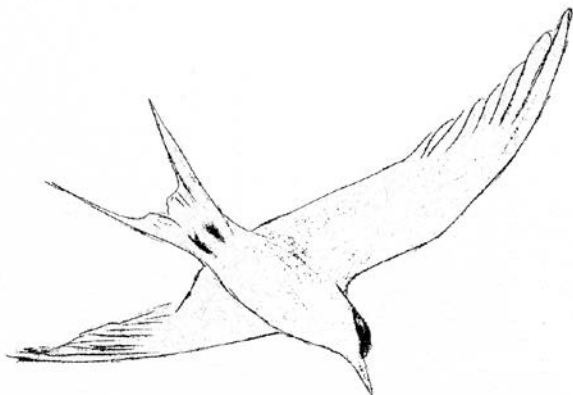
3. Vloeiervelden

Het afvalwater van aardappelmeelfabrieken wordt niet rechtstreeks in de vaarten geloosd, maar wordt eerst naar bassins geleid, waar een deel van het organisch vuil kan bezinken. Deze vloeiervelden zijn niet zo aantrekkelijk daar er meestal een doordringende stank hangt vanwege de rotting van de dikke lagen aardappelvuil. Ook de vaak manshoge vegetatie van brandnetels, perzikkruid en melde maakt een bezoek aan dit soort terreinen er niet eenvoudiger op. Gelukkig maar dat vogels deze terreinen wel willen bezoeken. Voor eenden en steltlopers bieden deze bassins volop voedsel.

Het grootste complex is te vinden aan de rand van het Noordhijkerzand, Diependal genaamd. Hier werden gezien: Bergeend, Kuifeend, Tafeleend, Winter-

Nagelkruid

(visdiefje)

taling, Slobeend en Wilde eend. De opvallendste vogels zijn hier echter de steltlopers. In geen enkel ander terreintype kunnen zoveel Bosruiters en Witgatjes worden waargenomen. Ook Groenpootruiter en Oeverloper ontbraken niet. De Kokmeeuwen waren hier natuurlijk ook present, evenals de Visdiefjes. De Zwarte stern een opvallende verschijning op de vloeivelden in Oost-Groningen, ontbrak hier echter. In een spoelwaterbassin werd ook zelfs een Dodaars gezien.

4. Cultuurgronden

a) de veenkoloniale akkerbouwgebieden

Tussen Smilde en de Friese grens strekt zich een groot en wijds akkerbouwgebied uit, dat een typisch veenkoloniale structuur vertoont. Gelukkig is men hier nog niet overgegaan tot het dempen van de vele vaarten en monden.

Deze wateren hebben vaak bijzonder fraaie verlandingsvegetaties, daar het water nog steeds van goede kwaliteit is. Het water in de hoofdvaarten daarentegen is sterk verontreinigd door de veenkoloniale industrie.

Het opvallendste vogeltje in deze gebieden is wel de Grasmus. Deze soort was op veel aardappelpercelen talrijker dan in menig duinterrein. In geheel boomloze gebieden zou je dit niet direct verwacht hebben. Na de Grasmus moet meteen de Gele kwikstaart genoemd worden als vogel van de aardappelvelden. Eenmaal werd een paartje Grauwe gorzen gezien.

b) de heideontginningen

Evenals bovengenoemde gebieden behoren ook deze streken niet tot de aantrekkelijkste van Drenthe. Uitgestrekte rogge- en aardappelvelden worden hier en daar afgewisseld door grote weidegebieden. In het algemeen waren deze gebieden vrij arm aan vogels. Boven de akkers zagen we eenmaal een Blauwe kiekendief en op meerdere plaatsen Gele Kwikstaarten en Kneutjes. In de weilanden was de Scholekster veruit het talrijkst, maar ook Wulp, Regenwulp en Grutto waren regelmatig te zien.

c) Beekdalen

Van alle Drentse cultuurlandschappen is het landschap van de Drentse AA ongetwijfeld het meest interessant. Vrijwel overal in Drenthe zijn de beken in keurige -rechte afwateringskanalen veranderd, maar de Aa heeft men gelukkig nog tijdig kunnen redden. Door het verschrallen van vochtige hooilandjes is op veel plaatsen een fraaie vegetatie ontstaan, waarin verrassend snel soorten als Gevlekte Orchis en Zwarte Rapunzel terugkeerden. Uiteraard werden de boeren van deze niet zo rendabele percelen (rendabel in de zin van, de hooiopbrengst) schadeloos gesteld.

Daar tijdens ons verblijf al veel percelen gemaaid waren, kregen we ook geen juiste indruk meer van de vogelstand. Wel konden we constateren dat de vele bosjes en houtwallen in het gebied rijk aan zangvogels waren. Ook werd hier een Steenuil waargenomen.

Natuurlijk is met het bovenstaande geen volledig beeld geschetst van wat nog in juli gezien kan worden. Op allerlei plaatsen kan men leuke ontmoetingen hebben, zoals een paar Futen in een zandput, een Oeverzwaluwkolonie in een zandwinning of geheel onverwacht een grote groep Grauwe ganzen boven het T.T. circuit.

J.van Dijk
J.C.van Dijk-Boomgaardt

- - - - -

EXCURSIE VLIELAND

Het weer dat het KNMI voor het Waddenweekend in petto had, beloofde weinig goeds. De zon scheen nog toen om 16.00 uur met 40 leden de tocht begon naar Vlieland. Onderweg betrok het al spoedig en in de kop van Noord-Holland hingen dreigende buien die soms flink wat regen brachten. De wind was krachtig en de temperatuur onaangenaam. De boot deinde nog al toen de Richel gerond moest worden om de haven van Oost-Vlieland aan te kunnen doen. Het buiswater sloeg soms over het voordek en regenkleding was geen overbodige luxe.

De zaterdag werd gekenmerkt door veel regen en veel wind, hetgeen direct weer zijn weerslag had in de vogels. De zeetrekwaarnemers hadden een teleurstellende morgen, omdat er over zee weinig voorbij kwam.

Een andere groep die de Wadkant was afgelopen en door duin en bos tegen het middaguur was teruggekomen, vertelde hetzelfde. Weinig gezien, maar de stemming in de groep opperbest. In de loop van de middag klaarde het op. Het gehele gezelschap zocht een plaatsje langs de dijk van de Kroonspolders om de vogels de polder in te zien trekken als het hoog water werd. De vloed werd echter niet zo hoog, dat ze verjaagd werden, maar de duizenden vogels kwamen wel zo dichtbij, dat ze op hun gemak bestudeerd konden worden.

Gelukkig bracht de zondag stralend weer en de meesten waren al vroeg op pad. De terugtocht naar Harlingen was een prettige belevenis in het stralende zonnetje.

Ondanks regen en wind kan niet gezegd worden dat de excursie in het water gevallen is.

De organisatie was zoals gebruikelijk in handen van Dick Passchier en alles klopte weer als een spoorboekje. Nogmaals Dick Passchier, onze hartelijk dank voor het geslaagde Vlieland-weekend.

- - - - -